

บทที่ 1

บทนำ

ปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) อยู่ในตระกูลเดียวกับกระเจียวและขมิ้น เป็นไม้ดอกที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบันทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากมีความหลากหลายทั้งลักษณะ และสีสันทที่สวยงาม ทำให้ได้รับการส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง ปทุมมาที่ส่งออกส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของหัวพันธุ์ เนื่องจากมีการจัดการที่ง่ายกว่าการจัดการดอกสามารถขนส่งไปทางเครื่องบินได้ในปริมาณมาก พื้นที่ปลูกปทุมมามีประมาณ 400 ไร่ สามารถผลิตหัวพันธุ์เพื่อการส่งออกไปต่างประเทศปีละไม่ต่ำกว่า 2 ล้านหัวต่อปี เริ่มมีการส่งออกหัวพันธุ์ไปยังต่างประเทศตั้งแต่ปี 2536 ในช่วงปี 2541-42 มีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับสองรองจากกล้วยไม้ (กรมวิชาการเกษตร, 2545) ปี 2543 มีการส่งออกจำนวน 2 ล้านหัว คิดเป็นมูลค่า 30 ล้านบาท (พรณิษฐ์, 2545) ปริมาณหัวปทุมมาที่ส่งออกปี 2547 จำนวน 3.8 ล้านหัว มูลค่า 24.8 ล้านบาท โดยส่งออกไปยังต่างประเทศ ได้แก่ เยอรมัน ญี่ปุ่น โปรตุเกส สหรัฐอเมริกา ออสเตรีย เบลเยียม อิตาลี สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น ปทุมมามีอยู่หลายพันธุ์ แต่พันธุ์ที่ผลิตในเชิงการค้าในปริมาณมากมีเพียงสายพันธุ์เดียวคือ ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่สีชมพู (อรวรรณ, 2548)

ในการผลิตหัวพันธุ์ปทุมมานั้นสามารถผลิตได้เพียงครั้งเดียวในหนึ่งปีจึงต้องมีการเก็บรักษาไว้จนกว่าจะถึงฤดูกาลปลูกครั้งต่อไป การเก็บรักษาหัวพันธุ์ไว้นานนั้นจะทำให้หัวพันธุ์ปทุมมามีการสูญเสียน้ำหนักและมีลักษณะเหี่ยวไม่เป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ การสูญเสียน้ำหนักภายหลังการเก็บเกี่ยวนับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลิตผลขณะที่มีการเก็บรักษา โดยมีผลต่อการสูญเสียน้ำหนัก และคุณภาพของผลิตผล ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการที่ช่วยชะลอการเหี่ยวของหัวพันธุ์ปทุมมาได้ แต่ในผลไม้มีวิธีที่เป็นที่นิยมคือ การเคลือบผิวด้วยสารเคลือบผิว ซึ่ง Ben-Yehoshua *et al.* (1985) รายงานว่าการเคลือบผิวผลไม้ เป็นการควบคุมบรรยากาศภายในผลไม้ จึงมีผลทำให้สามารถยืดอายุการเก็บรักษา ชะลอการสุก และรักษาคุณภาพของผลไม้ได้

ดังนั้นถ้ามีการนำสารเคลือบผิวมาใช้ร่วมกับการเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิที่น่าจะสามารถช่วยชะลอการเหี่ยวและการสูญเสียน้ำหนัก ทำให้ยืดอายุการเก็บรักษาหัวพันธุ์ปทุมมา แต่ในการเคลือบผิวอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีภายในหัวพันธุ์ได้ จึงได้ทำการศึกษาถึงผลของ

การใช้สารเคลือบผิวต่อการสูญเสียน้ำหนักและการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในระหว่างการเก็บรักษาของหัวพันธุ์ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่สีชมพู

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาชนิดและความเข้มข้นของสารเคลือบผิวที่เหมาะสม ต่อคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยวของหัวพันธุ์ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่สีชมพู
2. ศึกษาผลของสารเคลือบผิวต่อการสูญเสียน้ำหนัก และการเปลี่ยนแปลงทางเคมี ของหัวพันธุ์ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่สีชมพู

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved